

10

ARGUMENTÓW

za aktywną integracją społeczną

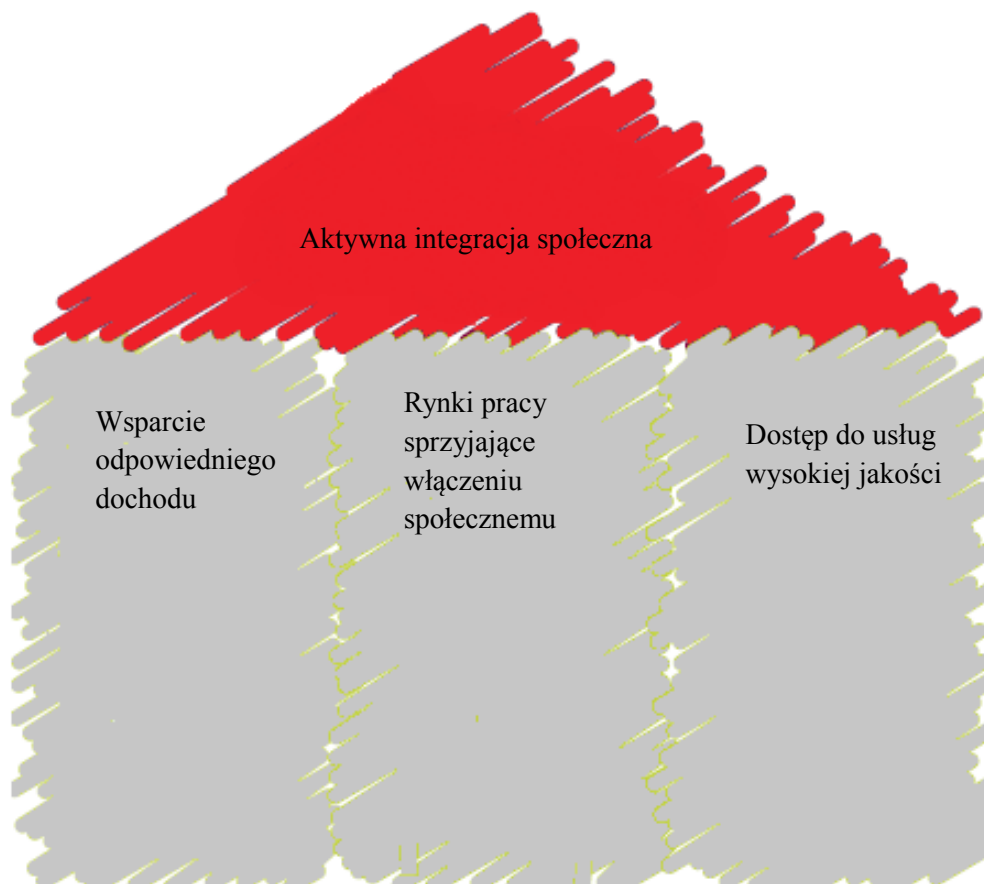
Publikacja została przetłumaczona z języka angielskiego na język polski w ramach projektu „EAPN Polska – **wspólnie budujemy Europę Socjalną**” współfinansowanego przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Czym jest aktywna integracja społeczna?

Aktywna integracja społeczna to strategia opracowana przez Komisję Europejską w 2008 r. w celu wspierania osób w wieku produkcyjnym doświadczających wykluczenia społecznego, by mogły godnie żyć i zdobyć dobrą pracę, zyskać więcej pewności siebie oraz umiejętności potrzebne do bardziej aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

Celem tej strategii jest „ułatwienie integracji w zrównoważone zatrudnienie osób, które mogą pracować, i zapewnienie zasobów niezbędnych do godnego życia oraz pomocy w uczestniczeniu w życiu społecznym osobom, które nie mogą pracować.”

Strategia aktywnej integracji składa się z **trzech elementów**, które należy wdrażać w **zintegrowany** sposób.

Z dwóch niedawno opublikowanych raportów o postępach¹ we wdrażaniu Zalecenia w sprawie aktywnej integracji społecznej z 2008 r.², wynika jednoznacznie, że odnotowano niewielki postęp w dziedzinie zapewnienia **zintegrowanej i wszechstronnej strategii** aktywnej integracji. W efekcie **Komisja Europejska** w lutym 2013 r. wydała komunikat w sprawie pakietu na rzecz rozwoju, ponagając państwa członkowskie do bezzwłocznego pełnego wdrożenia Zalecenia Komisji w sprawie aktywnej integracji z 2008 r.

Ale dlaczego rządy państw członkowskich powinny promować strategię aktywnej integracji społecznej? Czy jest to rzeczywiście skuteczna strategia, pomagająca w wyjściu z ubóstwa?

Czym NIE jest aktywna integracja społeczna?

W aktywnej integracji chodzi nie tylko o zatrudnienie

Widzimy, że rządy państw członkowskich reagują na kryzys w Europie, skupiając się głównie na tym, by ludzie pracowali. Choć zatrudnienie jest skutecznym sposobem wychodzenia z ubóstwa, to posiadanie pracy nie jest jedyną i zawsze skuteczną drogą. Złe warunki pracy, niska jakość pracy i ubóstwo pracujących zagrażają dobremu samopoczuciu jednostki i zwiększają zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Redukcja ubóstwa zależy również od zapewnienia dostępu do wszystkich podstawowych praw i usług.

Aktywna integracja to nie aktywizacja

Aktywna polityka na rynku pracy odgrywa kluczową rolę we wspieraniu osób w trudnej sytuacji do podjęcia dobrej pracy, ale nie jest ona wystarczającym warunkiem tego, że takie osoby podejmą godną pracę, chyba że zainwestuje się w stworzenie miejsc pracy dostępnych również dla grup w niekorzystnej sytuacji. Aktywna integracja musi zapewniać wsparcie również osobom, które nie są w stanie pracować lub nie mogą dostać godnej pracy.

Wartość dodana strategii aktywnej integracji wynika ze zintegrowanego podejścia trzech filarów

Coraz częściej ochrona socjalna i zabezpieczenie socjalne uzależniane są od statusu zatrudnienia. Zwiększona warunkowość i sankcje w świadczeniach zapomóg i usług zmuszają ludzi do podejmowania niskiej jakości pracy i szkoleń, co jest kontrproduktywne, ponieważ tylko pogłębia trudną sytuację grup najwrażliwszych, nie gwarantując im wyjścia z ubóstwa poprzez pracę wysokiej jakości. Trzy filary strategii aktywnej integracji społecznej powinny być równoważne przy tworzeniu polityki, a strategia musi być wdrażana w sposób zintegrowany i wszechstronny, ponieważ jeden element bez pozostałych nie zadziała!

Aktywna integracja nie jest magiczną formułą, która usunie na zawsze ubóstwo i wykluczenie społeczne, i nie może ona zastąpić wszechstronnej i przekrojowej strategii zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. Jest ona jednak kluczowym narzędziem, które skutecznie wdrażane, może zapewnić zintegrowane, wielowymiarowe i holistyczne podejście do zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, pozwalające na zmiany na lepsze!

¹ Dokument roboczy służb komisji: "Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market – Towards a social investment approach"

² Assessment of the implementation of the European Commission Recommendation on active inclusion: A study of national policies", Network of Independent Experts on Social Inclusion, 2012

10 ARGUMENTÓW

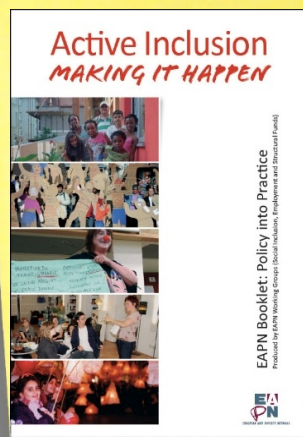
za aktywną integracją społeczną

1. Aktywna integracja społeczna jest podstawowym instrumentem **redukcji ubóstwa i osiągnięcia celów redukcji ubóstwa Strategii Europa 2020**, a w szczególności redukcji liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 20 milionów do 2020 r. na drodze zintegrowanego podejścia wspierającego dostęp do miejsc pracy wysokiej jakości, usług i wsparcia dochodu. Państwa, które w największym stopniu skorzystały z tego podejścia, najlepiej poradziły sobie w kryzysie.
2. Aktywna integracja jest kluczowym elementem podejścia **inwestycji społecznych**, polegającego na inwestowaniu w ludzi tak, by mogli uczestniczyć w życiu społeczeństwa na płaszczyźnie socjalnej i ekonomicznej. Bliskość rynku pracy zapobiega popadnięciu w większe ubóstwo i wykluczenie społeczne. Badania wskazują, że długotrwały koszt **wykluczenia społecznego** jest wyższy od kosztu integracji.
3. **Analiza wpływu społecznego kryzysu** ukazuje niszczące skutki środków oszczędnościowych, kładących nacisk na cięcia wydatków publicznych poprzez ograniczenie świadczeń i usług publicznych. Takie podejście przyczyniło się do wzrostu stopy ubóstwa i wykluczenia społecznego do 124,5 mln osób (24, 8%), co oznacza wzrost o ponad 6 milionów od 2008 r. Podejście aktywnej integracji pomoże ograniczyć te skutki.
4. Dostęp do **odpowiedniego dochodu jest prawem podstawowym i pomoc w powrocie do zatrudnienia** jest niezbędna. Jeśli ludzie walczą o to, by zaspokoić podstawowe potrzeby, trudniej im jest szukać pracy. Programy odpowiedniego dochodu minimalnego dają wrażliwym grupom bezpieczeństwo konieczne do angażowania się w poszukiwanie zatrudnienia, uczestnictwo społeczne i inne drogi ku integracji.
5. Odpowiedni **dochód minimalny** działa jako **automatyczny stabilizator** gospodarki. W sytuacji obecnego kryzysu gospodarczego zapobiega on trudnej sytuacji osób pozbawionych pracy i zapewnia niezbędny poziom wydatków konsumpcyjnych, co automatycznie stabilizuje i wspiera zrównoważoną gospodarkę.
6. **Odpowiedni dochód minimalny** w ramach **podejścia aktywnej integracji społecznej** może pomóc zapobiegać ubóstwu jako jednemu z głównych czynników chorobotwórczych, i czynić je łżejszym, pozwalając ludziom dłużej cieszyć się zdrowiem, co pozwala ograniczyć długotrwałe koszty społeczne i gospodarcze.
7. Godna praca może stanowić drogę wyjścia z ubóstwa, ale **nie potrafi zastąpić prawa do godnego życia**, niezależnie od statusu zatrudnienia. Zalecenie Komisji Europejskiej³ potwierdza „podstawowe prawo osoby do wystarczających zasobów i pomocy społecznej, aby żyć w sposób nieuchybający ludzkiej godności”
8. Aktywna integracja społeczna obejmuje zapewnienie **kluczowych usług niezbędnych do wspierania aktywnej integracji społecznej i ekonomicznej**, takich jak usługi pomocy społecznej, w tym usług w zakresie opieki społecznej, zatrudnienia i szkoleń, wsparcia w sprawach mieszkaniowych, opieki długoterminowej, opieki nad dziećmi i opieki zdrowotnej. **Redukcja dostępu do usług** związania z niedanymi środkami oszczędnościowymi ogranicza prawa beneficjentów i ich możliwość pełnego życia, angażowania się w życie społeczności lokalnej, dostępu do pracy i utrzymania jej.
9. Aktywna integracja stanowi rozwiązanie **palącego problemu wysokiego bezrobocia wśród młodych** osób i rosnącego wskaźnika NEET w Europie. Jeśli pilnie nie zintegrujemy europejskiej młodzieży, możemy stracić całe pokolenie ludzi, którzy już teraz w znacznej części czują się rozczarowani swoją przyszłością. Przy tak wysokim bezrobociu należy zatroszczyć się nie tylko o pracę dla młodych, ale i o ich włączenie społeczne.
10. Aktywna integracja jest najskuteczniejsza wtedy, gdy wiąże się ze **zwiększaniem znaczenia beneficjentów, prawem do uczestnictwa i pomaga ludziom wyrażać własne zdanie** w kwestii programów i działań, które mają na nich bezpośredni wpływ. Aktywna integracja potwierdza prawo do informacji i odwołania. Zapewnia to osobom doświadczającym ubóstwa szansę na uzyskanie sprawiedliwego i skutecznego wsparcia.

³ Zalecenie 92/441/KE z 24.06.1992 w sprawie wspólnych kryteriów dotyczących wystarczających zasobów i świadczeń w ramach systemów opieki społecznej

Rządy państw członkowskich: jakie są ich obowiązki w kwestii wdrażania strategii aktywnej integracji społecznej?

- ✓ Prawo poszanowania **godności człowieka** zawarte w Traktacie o Unii Europejskiej oraz Uniwersalnej Deklaracji Praw Człowieka. Jest ono prawnie wiążące w ramach Europejskiej Karty Praw Podstawowych. Efektem tego powinny być programy polityczne postrzegające ludzi jako coś więcej niż jednostki gospodarcze. Ubóstwo stanowi pogwałcenie praw człowieka.
- ✓ Wszystkie **państwa członkowskie** przyjęły 2008 r. zalecenie w sprawie aktywnej integracji społecznej, zobowiązując się do wdrażania strategii aktywnej integracji społecznej.⁴
- ✓ **Traktat Lizboński** nadaje UE kluczową rolę we wspieraniu i uzupełnianiu działań państw członkowskich w zakresie integrowania osób wykluczonych z rynku pracy. Aktywna integracja jest przykładem pola, na którym Unia może odegrać swoją rolę.
- ✓ **Parlament Europejski** poparł aktywną integrację społeczną poprzez sprawozdanie i rezolucję przyjętą w maju 2009 r.
- ✓ Komisja Europejska w swoim zaleceniu w sprawie aktywnej integracji społecznej określiła rolę **funduszy strukturalnych** w zakresie realizacji aktywnej integracji społecznej: „Zapewnienie odpowiednich zasobów i świadczeń w ramach uregulowań opieki socjalnej; wykorzystanie oferty i środków funduszy strukturalnych, szczególnie Europejskiego Funduszu Społecznego, w celu wspierania środków aktywnej integracji.

Publikacja:

EAPN, *Aktywna Integracja Społeczna*, 2011

Kontakt:

Europejski sekretariat
EAPN, Sian Jones, Policy
Coordinator

Sian.jones@eapn.eu

⁴ Konkluzje Rady z dni 16–17 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych zasad aktywnej integracji na rzecz skuteczniejszego zwalczania ubóstwa